

Mazlumların Ahı Yerde Kalmaz!

Posted on 06/11/2019

Yeni bir yüzyılın başında, tarihte insanlığın karşılaştığı en barbar, en kanlı, en acımasız katliamlardan olan Ermeni Soykırımı'ndan bugün artık haberdar olmayan kalmamıştır. Tek duymayan daha doğrusu inkar eden İttihat ve Terakki soyundan gelen ve bugün devamı olan TC siyasileridir.

Belli bir zümre hala inat ve inkar ile geçmişle yüzleşmeden uzak durmakta, üstüne üstlük Ermeni halkını sorumlu göstermekten çekinmemektedir. Bütün partilerin birleştikleri ortak nokta olan Ermeni düşmanlığında, "sol" maskesi ile bütün partilerden en hızlı, en aciz ve en iğrenç saldırıları örgütleyerek öne çıkan sosyal faşist nitelikli Vatan Partisi başkanı Doğu Perinçek'tir.

Düşük profilli, R.T.Erdoğan'ın danışmanı, yeri gelince akıl hocası olan Perinçek'in halk arasında faşist ve ırkçı yüzü ortaya çıkıca devlete sığınarak hizmet etmekten başka yolu kalmamış, ipliği pazara çıkmıştır. Katıldığı her seçimde hezimetini yaşayan Perinçek ve şürekası, derin devletin yardımı ile Kürt, Alevi ve Ermeni aleyhtarlığı politikaları ile artık MHP'yi geride bırakmıştır. Erdoğan'ın koltuk değneği durumuna gelmiştir.

Dün "Talat Paşa Komitesi" adı altında Avrupa turlarında aradığını bulamamış, mitinglerde on kişilik taşıma insanlarla hüsrana uğrarken hevesi kursağında kalmıştır. Bugün yeni arayışlar içerisinde olurken yine kriz dönemlerinde sıkça başvurulan Ermeni düşmanlığı üzerinden politikalarına devam etmekte; Ermeni halkına ve kahramanlarına dil uzatarak kirli propaganda görevini yapmaktadır. Yeni görevi, Ermeni halkı adına ölüme mahkum edilen ve Talat Paşa'yı cezalandıran Soğomon Tehleryan'ın anıt heykeline yapılan saldırı girişimidir.

Ermeni halkı soykırıma giderken celladına hiçbir zaman eyvallah dememiş, boynu bükük gitmemiştir.

Teşkilat-ı Mahsusa birliklerine karşı olanaksızlıklar, imkansızlıklar içerisinde Ermeni vilayetlerde fedai grupları oluşturarak direniş örgütlemiş, sayısız şehitler vermiştir. 1915'e önderliksiz ve örgütsüz yakalanan Ermeni halkı, soykırımdan kurtulamamıştır. Ama her şeyin bittiği zannedilen en karanlık dönemde yine bir araya gelerek İttihat ve Terakki yöneticilerini teker teker gizlendikleri deliklerden çıkararak hesap sormasını da bilmişlerdir.

Ermeni Soykırımı'nın 100. yılına denk gelen ve 2015 yılında Yerevan'ın Şirag ilçesinde inşa edilen Soğomon Tehleryan'ın Talat Paşa'yı cezalandırdıktan sonra kafasını ayaklar altında altını gösteren heykel oldukça anlamlıdır ve önem taşımaktadır.

Yeni nesillere atalarının mücadelesinin tanıtılması bakımından örnek bir çalışmadır. Orada sembolize edilen mazlumların ahının hiçbir zaman yerde kalmayacağı, çoluk-çocuk-yaşlı demeden kimsenin gözünün yaşına bakmadan "imha ediniz" emrini verenlerin sonlarının elbet bir gün geleceği, Karadeniz'in azgın sularına atılan çocukların, Suriye çöllerinde açlıktan ve susuzluktan ölen yüzbinlerce Ermeni'nin intikamının alınacağıdır. Bu yüzden biz Ermeniler için büyük anlam ifade etmektedir.

Her şey 1919 yılında Taşnaksutyun Partisi'nin Yerevan'da yapılan 9. Olağan Kongresi'nde başladı. Kongrede alınan kararlarda İttihat ve Terakki Partisi'nin kurucu kadroları, yöneticileri başta olmak üzere Ermeni halkı adına cezalandırılmaları kararı alındı.

İlk önce cezalandırılacaklar arasında Talat Paşa da vardı. Kurulan özel birimin başına Karakin Pastırmacıyan getirildi. Devrimci eylemin ilk fedaisi ise Soğomon Tehleryan oldu.

1915'TE ERZINCAN'DA SOYKIRIM ...

Soğomon Tehleryan, Yertzinka (Erzincan) sancağının Kemah ilçesine bağlı Pakariç köyündendir. Bugünkü adı Hakbilir'dir.1915 yılında Pakariç'de Surp Hagop, Surp Nişan, Surp Lusavoriç, Surp Asdvazazin kiliseleri, manastırlar ile Ermeni okulları bulunmakta idi. Pakariç'de dünyaya gelen Tehleryan, 4 yaşındayken ailesi ile beraber Erzincan'a göç etti.

1915'te Erzincan'da Ermenilerin nüfusu 20.000 civarındayken Türklerin nüfusu 25-30.000 kadardı. Orta halli bir aileden geliyordu ve babası ticaretle uğraşıyordu. 1914 yılında savaş başlayıp Ermeniler askere alındıktan sonra Mayıs 1915'de bütün okulların kapatılacağı şehrin önde gelen insanları ve öğretmenlerinin toplanıp kampa gönderileceği haberi geldi.

Şehirde 1915 Haziran'ına kadar Tehcir olaylarından konuşulmaya, Tehcir edileceklerine dair konuşmalar yayılmaya başladı.

Sonradan herkesin eşyalarını toplaması gerektiğini, birkaç gün içinde Tehcir edileceklerini duyurdular. Para ve değerli eşyaların saklanmak üzere resmi makamlara teslim edilmesi istendi.

Tehcir 10 Haziran'da başladı. Önce maddi durumu iyi olanlar atları, arabaları ile yola koyuldular. Tehleryan ailesi ise ikinci katilede yer aldı. Uzun kafilenin ortasında yer alan Tehleryan ailesinde 2 kız kardeşi, 2 erkek kardeşi ile anne ve babası bulunuyordu. Uzun ve yorucu yolculuktan sonra katile şehir dışında jandarma ile çeteler tarafından durduruldu.

İlk önce annesi kafasına aldığı kurşun ile öldürüldü. Kardeşinin kafası baltayla parçalandı. Genç kadınları götürdüler. Bir daha geri dönmediler. Cinsel saldırıya uğradılar. Üzerlerindeki kıymetli eşyalar yağmalandı. Mahkemede kan donduran katliam anına ilişkin olayları ise şöyle anlatmıştır;

“Bir jandarma kız kardeşimi sürükleyip götürürken annem ‘Gözlerim kör olaydı da görmez olaydım’ diye çığlık çığlığa kaldı. O günü hatırlamak istemiyorum. O günü uzun uzun anlatacağıma ölmeyi tercih ederim. Başıma aldığım bir darbe sonucu düştüm. Daha sonra neler olduğunu bilmiyorum. Ne kadar baygın olduğumu bilmiyorum. Belki 2 gün kaldım, kendime geldiğim zaman ortalık ceset doluydu. Bütün kabile imha edilmişti. Uzayıp giden ceset yığınları gördüm. Yüzüstü yatan annemin cesediyle üzerinde ölen kardeşimin cesedini gördüm. Daha fazlasını bilmiyorum.”

Hakim ile Tehleryan arasında mahkemede ise oldukça dikkat çekici bir duruşma sahnesine tanık oluyoruz.

Başkan: Böyle bir yoksunluğu ve çaresizliği yaşarken ne yaptınız?

Tehleryan: Dağlardaki bir köye gittim. Orada yaşlı bir kadın beni barındırdı. Yaralarımın iyileştiği günlerde hükümet Ermenileri saklayanları ölümle cezalandıracağı için daha fazla barındıramayacağını söyledi.

Başkan: Sizi saklayanlar kimlerdi?

Tehleryan: Kürtler!

Başkan: Oradan nereye gittiniz?

Tehleryan: Beni saklayanlar çok iyi insanlar olmuş olmalı ki Acem’e (İran) doğru gitmemi tavsiye ettiler. Elbiselerim kan lekeleriyle dolu olduğu için onları yakarak Kürt giysilerine büründüm.

Başkan: Hiçbir şeyiniz yoktu ki, neyle beslendiniz?

Tehleryan: Arap ekmeğiyle...

Başkan: Yaralarınızın iyileşmesi kaç gün sürdü?

Tehleryan: Şöyle böyle 20 ile 30 gün arası.

Başkan: Bu kadar uzun süre nasıl barınıp, nasıl beslendiniz?

Tehleryan: Önce Kürtler arasında...

Başkan: Ne kadar zaman? Katliam Haziran 1915'te başlamıştı...

Tehleryan: Yaklaşık 2 ay kadar Dersim'de Kürtlerle beraber yaşadım. Orada rastladığım iki kişiden Harput'ta da katliam yapıldığını öğrendim. Sonra üçümüz dağlardaki köylere kaçtık. Bazı günler sadece ot yedik. Onlardan biri muhtemelen yediğimiz zehirli bir ot yüzünden yolda öldü...

Rus ordusuyla karşılaştığımız ana kadar yaklaşık iki ay kadar yürüdük. Kürt giysileri içindeydik. Bizi yakalayıp sorguladılar. Arkadaşım çok iyi İngilizce ve Fransızca konuşabildiği için katliamla ilgili her şeyi benim de katliamdan kurtulduğumu anlattı. Bizi serbest bıraktılar...

Çok zorlu badirelerden geçerek tesadüfen hayatta kalan Soğomon Tehleryan'ın yaşamış

olduğu travma, bütün hayatı boyunca önemli rol oynamıştır.

Tehleryan devrimcileşmiştir. Devrimci düşüncelerinin şekillenmesi, politik kimliğe Taşnaksutyun Partisi'nin (Ermeni Devrimci Federasyonu) bir savaşçısı olmasının ardından 1915'te kaybettiğimiz mazlumların hesabının sorulmasının vaktinin geldiğini ve devrimci olmaktan başka bir seçeneğinin olmadığını farkına vardı.

Omuzlarında başta ailesi olmak üzere Ermeni halkına karşı büyük sorumlulukları bulunuyordu.

Tarihi görevle karşı karşıyaydı. İşte o an gelip çatmıştı.

15 Mart 1921 tarihinde Berlin/Charlottenburg Caddesi üzerinde tarihi bir gün yaşandı. Elini Ermeni halkının kanına bulamış İttihat ve Terakki yöneticilerinden, sadrazam, İçişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuş, Ermenilerin imhası kararlarını onaylamış Talat Paşa, S. Tehleryan tarafından güpegündüz cezalandırıldı. Kaçmadı. Gözaltına alınarak tutuklandı. Bütün dünyada yankı bulan eylem, Ermeniler arasında sevinç ve coşkuyla karşılandı.

Alman emperyalizminin uşağı konumunda olan İttihatçılar, Mondros Mütarekesi sonrasında yargılandıkları mahkemeden haklarında çıkan tutuklama ve idam kararlarından sonra çareyi yurtdışına kaçmakta buldular. Alman denizaltısı ile yurtdışına çıkarak Almanya'ya sığındılar.

Kendilerini güvende hissetmeye başladılar. Talat, Enver, Cemal Paşalar, Bahattin Şakir, Dr. Nazım, Sadrazam Halim Paşa ve Cemal Nazmiler sahte kimlik ve kod isim kullanarak Berlin'de günlerini gün etmeye başladılar. Ama yanıldılar, bir gün Ermeni fedailerin gelip kendilerinden hesap soracaklarını düşünemediler.

Berlin'de S. Tehleryan'ın tutuklanmasının ardından 3 No'lu Eyalet Mahkemesi'nde görülen davada sanık beraat ederken, Talat Paşa suçlu bulundu. Mahkeme 1915 Ermeni

Soykırımı'nın görüldüğü duruşmaya dönüştü. Bugün bile halen tartışılan mahkemede hazır bulunan jüri üyeleri, şahitler, bilirkişiler, savunma avukatları gibi önemli şahsiyetlerin duruşmadaki ifadeleri tarihe geçmiştir.

Armin T. Wegner'in çekmiş olduğu fotoğraflar, Dr. Johannes Lepsius'un raporları, Papaz Kriakos Balakian'ın şahitliği daha onlarca şahidin tanıklıkları davayı Ermeni Soykırımı'ndan suçlu buldu. İki gün süren davadan sonra Tehleryan'ın beraatine karar verildi.

Tehleryan duruşmada Erzurum'u aşip Erzincan'a kadar ilerleyen Rusların kontrol ettiği topraklara, İran'dan bir yolunu bularak doğduğu topraklara döndüğünü söyledi. Kimlerin yaşayıp kimlerin yaşamadığını öğrenmek isterken evlerinin yıkılmış ve yakılmış olduğunu gördü. Eski günler gözlerinin önünden film şeridi gibi geçti.

Yirmi binden fazla kişi müslümanlaştırılmış sadece iki aile hayatta kalmıştı. Sayıları 20 idi. Böyle bir olayı unutmak mümkün değildi. Ailesinin toprağa gömdüğü 1 milyon mark tutarındaki 4.000 altını buldu. Bir ay kaldıktan sonra yeniden İran'a döndü.

Bir gece annesini rüyasında gören Tehleryan rüyada annesine "Talat'ı gördüm anne" deyince annesinin "Talat'ı gördün de, annenin, babanın, kardeşlerinin öcünü almadın demek... Senin gibi oğlum olmaz olsun!" diye çıkıştıktan sonra Talat'ı öldürmeye karar verdiğini belirtiyor.

ŞAHIT METROPOLIT KIRIKORIS BALAKIAN MAHKEMEDE ANLATIYOR...

Ermeni kilisesi mensubuyum, savaş başladığında Berlin'de bulunuyordum. Berlin'den ayrılıp Konstantinopolis'e döndüm. 6-7 ay sonra, 21 Nisan 1915'te 280 Ermeni aydını ile birlikte tutuklandım. İlk 90 kişi Ayaş'a gönderildi. Geri kalan 190 kişi Çankırı'ya getirildi. 25-15-10-5'er guruplar halinde getirildik.

190 kişilik guruptan 16 kişi kaldı sadece. Hepsi öldürüldü. Kalan Ermenilerin ise Ankara'da yaşayan Ermenilerle beraber Dera Zor'a sürülme kararı alındı. Fakat Kastamonu Valisi, İttihat ve Terakki Dahiliye Nazırı'nın emirlerine uymadı. Hemen azledildi. Vali yardımcısına 800 Türk altını vererek sürülmekten kurtulduk.

Yeni valinin yerine atanan vali, Ankara'da 82 bin Ermeni çoluk, çocuk ve yaşlının ölüm emrini vermiş.

Sonradan öğrendiğime göre hepsi de öldürülmüş. Dera Zor'a en kanlı yollardan biri olan Çorum, Yozgat, Boğazlıyan, Kayseri, Hacın, Osmaniye, İslahiye üzerinden sürüldük. Sadece Yozgat ile Boğazlıyan arasında kadın ve çocuklar dahil 43.000 Ermeni öldürüldü. Tehcir yok etme siyasetidir. Bugün yaşıyorsam 15-16 bin Türk altını paramız olduğu içindir. Rüşvetle hayatta kalabileceğimizi hesap ediyorduk. Öyle de oldu. Halen yaşıyorsam bunu rüşvete borçluyum.

Yozgat'a vardığımızda vadide yüzlerce uzun saçlı kadın ve genç kızlara ait kesilmiş kafa gördük. Başımızda Şükrü Yüzbaşı vardı. Ona sadece erkeklerin öldürüldüğünü ama kadın ve çocuklara dokunulmadığını duyduğumu söylediğimde "sadece erkekleri öldürür de kadınları sağ bırakırsak 50 yıl sonra yine milyonlarca Ermeni türer. Kökünüzü kurutacağız ki, artık hiç maraza çıkarmayasınız" dedi.

BİLİRKIŞI JOHANNES LEPSIUS'UN MAHKEMEDEKİ İFADESİNDEN...

Bilirkişi Dr. J. Lepsius, yazar ve 62 yaşında.

Tehcir kararı Jön Türk Komitesi tarafından alındı. Dahiliye Nazırı Talat Paşa, Harbiye Nazırı Enver Paşa tarafından planlanarak Jön Türk teşkilatları tarafından uygulandı. Karar Türkiye'de yaşayan Ermenilerin tümünü kapsadı.

Savaş öncesinden Türkiye’de 1.850.000 Ermeni yaşıyordu. Anadolu Ermenileri üsten gelen emir üzerine Mezopotamya çöllerinin kuzey ve doğu kenarına, Dera Zor’a, Rakka’ya, Meskene’ye, Ras El Ain’e ve Musul’a kadar sürüldüler.

Tahminen 1.400.000 Ermeni sürüldü. Tehcirin anlamı nedir?

Talat tarafından imzalanan kararnamede “Sürgünün hedefi yoktur” deniyordu. Bu emir doğrultusunda Doğu Anadolu vilayetlerinden tehcir edilen nüfusun sadece yüzde 10’u sürgün yeri olarak saptanan yerlere ulaştılar.

Yüzde 90’ı yollarda öldürüldü. Kadınlar jandarmalar tarafından satıldı. Veya Türkler ve Kürtler tarafından kaçırıldı.

Birçoğu da açlık ve yorgunluk sonucu öldü. Anadolu’da, Klihya’da, Kuzey Suriye’de yaşayan Ermeniler ise çöle sürüldü. Çölde oluşturulan toplama kamplarında birkaç yüz bini bulan nüfusun büyük çoğunluğu açlık ve düzenli olarak yapılan katliam sonucu hayatlarını yitirdiler.

YAZAR-ARMIN T. WEGNER...

Dünya Savaşı’nda, 1915 yılında sıhhiyeci olarak Çanakkale ve İstanbul’da bulundu. Ermenilere yönelik katliam haberlerini duyunca 1915 Temmuz-Ağustos aylarında Anadolu’yu tek tek dolaşarak katliamlara bizzat şahit olmuştur. Daha sonra Halep, Bağdat’ta bulundu. Fırat-Dicle hattını izleyerek Dera Zor’a kadar gitmiştir. Çöllerdeki toplama kamplarını görmüş, hayal sınırlarını aşan korkunç duruma, açlığın ve salgın hastalığın boyutuna tanık olmuştur. Altınlarını yutup daha sonra dışkılarında arayan insanlara rastlamış, toplama kamplarında hayatta kalmak için gösterilen

çabayı, kamplardan açık çöllere sürülenleri görmüştür.

Mahkemeye ve jüri heyetine yazılı başvurarak katliam sürgün ve toplama kampları hakkında edildiği bilgileri çektiği sayısız fotoğrafları sunmaya hazır olduğunu bildirmiştir. Şahit olduğu olayları ABD Başkanı Wilson'a "Açık mektubunda" yazmıştır.

HALEP KONSOLOSU W. RÖSSLER'İN MAHKEMEYE YAZILI GÖNDERDİĞİ RAPORLARDAN...

İstanbul Alman Büyükelçiliği'ne 27 Haziran 1915 tarihinde gönderilen telgraf:

"Güvenilir kaynaklar doğuda Ermenilere yönelik katliamların korkunç boyutlara ulaştığını bildiriyorlar. Fırat nehrinin sürüklediği yığınla cesetten söz ediliyor. Sürüklenen cesetlerin çoğu daha ziyade kadın ve çocuk. Bu kırımı durdurmanın yolu yok mu? Lütfen Dışişleri Bakanlığı'nı acilen haberdar ediniz. Alman basınındaki suskunluk, Almanların Türklerin yaptıklarını onayladığı izlenimine yol açıyor."

Yok olan bir ulusun imhası ile ilgili yapılan tartışmalarda konuyu "Hani belgesi var mı?" durumuna getirmek doğru bir tutum değildir. Geleneksel Türk tezlerinde hiçbir zaman kabul edilmeyen kirlı geçmişlerine toz kondurmayan anlayış yine kendi Paşalarının acil olarak Ermenilerin imhası için Anadolu'da ve Suriye'de valiliklere gönderilen telgraflarda gün gibi ortadadır. Gönderilen her telgrafta "gereği yerine getirildikten sonra imha edilmesi"... gerektiği de not edilmiştir. Gizleyemedikleri telgrafların hepsini mahkemeye orjinal halleri ile sunan Andonyan gerçekleri su yüzüne çıkarmıştır. Telgraflardan öne çıkan birkaç tanesi kan donduran cinstendir.

“Cemiyetin talimatı neticesinde Hükümet, Türkiye’deki bütün Ermenilerin kökünü kazıma kararına varmıştır. Bu emir ve karara uymayan ya da karşı çıkanlar vatandaşlıktan çıkarılacaklardır. Kadınları, çocukları, hastaları da kapsayan imha emrini tatbiki, ne denli acımasız, trajik görünüyor da olsa hissiyata, vicdanın sesini dinlemeye yer yoktur ve amaca ulaşınca dek vazgeçilmeyecektir.”

15 Eylül 1915, Dahiliye Nazırı Talat

Halep Valiliğine; No 691

“Ermenileri doğuda yaşadıkları her yerde gizli yol ve yöntemlerle yok edin.”

23 Kasım 1915, Dahiliye Nazırı Talat

Şifreli Telgraf; No 830

“Anne babalarını kaybetmiş yetim çocuklardan sadece olanı biteni hatırlayamayacak kadar küçük olanları tutun, geri kalanları kabilelerle yollayın.”

12 Aralık 1915, Dahiliye Nazırı Talat

“Ermenilerin bazılarının toplu olarak veya ferden din değiştirdikleri, bu şekilde memleketlerinde kalmaya çalıştıkları anlaşılıyor. Din de değiştirseler gönderilmeleri...”

1 Temmuz 1915 tarihli şifreli talimat, Dahiliye Nazırı Talat

Mahkeme Soğomon Tehleryan'a son söz verince "Vicdanım rahat, kendimi suçlu hissetmiyorum, bir insan öldürdüm ama katil değilim" dedi.

Ardından Jüri başkanı şu kararı açıkladı.

"Jürinin haysiyet ve vicdanıyla aldığı karar"dır.

Heyecan ve alkışlar arasında dinlenen kararda "Sanık beraat etmiştir, mahkeme masrafları devlet bütçesinden karşılanacaktır", "Jüri, sanığın itham edilen cürümünden dolayı suçsuz bulunmuştur", "sanığın tutukluluk hali kaldırılmıştır."

Ermeniler devam etmiş, elini kana bulamış yönetici konumundaki İttihatçılar cezalandırmıştır.

- Sayit Halim Paşa, Başbakan, Aralık 1921 Roma'da Arşavir Şirakyan
- Cevanşir Han Behbud, Azerbeycan İçişleri Bakanı, 18 Temmuz 1921, İstanbul'da Misak Torlakyan...
- Cemal Azmi, Trabzon canavarı, 17 Nisan 1922 Berlin'de, A. Şirakyan - Aram Yerganyan
- Bahattin Şakir, Teşkilat-ı Mahsusa Kurucu-yöneticisi, 17 Nisan 1922 Berlin'de, A. Şirakyan
- Aram Yerganyan
- Enver Paşa, Ordu Komutanı, 4 Ağustos 1922, Tacekistan, Hagop Melkonyan

- Cemal Paşa, Suriye’de Ordu Komutanı, Temmuz 1922’de Tiflis’de, Artashes A. Gevorgyan - Bedros Ter Poğosyan

Aradan 100 yıldan fazla zaman geçmesine rağmen bugün Osmanlı-Türk politikaları olduğu gibi devam etmektedir. TC’nin soykırım tehditleri, Suriye ve Ortadoğu için tehlike olmaya devam ediyor. Bölge barışı TC tehdidi altındadır. Başımızdan hiç eksik olmayan paşa, halife heveslisi olarak bu sefer R.T.Erdoğan karşımıza çıkmaktadır. Musul ve Kerkük’e kadar uzanan zengin topraklar yeni “Paşa”nın iştahını açıyor. Bu durum Erdoğan’ın da sonunu getirecektir. Unutulmamalıdır, “yanlış hesap Rojava’dan döner*...

(Not: Doğan Akhanlı’nın titiz bir çalışma sonucu Berlin’de görülen davanın tutanaklarını Türkçe’ye çevirerek Belge Yayınevi’nin 2003 yılında yayına hazırladığı “Talat paşa davası tutanaklar” kitabından faydalanılmıştır.)

(* Bu söz Pervin Buldan’a aittir.)

Kaynak:

[Özgür Gelecek](#)

[Özgür Gelecek](#)